

HRVATSKI *glasnik*

Godina XVII, broj 33

16. kolovoza 2007.

cijena 100 F

Veselo društvo Stipe Bubrega na mohačkoj grahijadi

Foto: Stipan Balatinac

Komentar

Odakle idemo, kamo stremimo

Ljeto je. Svatko traži osvježanje, odmor i razbibrigu na svoj način. Neki traže mir i samoću, a drugi druženje, susret i okupljanje na raznim manifestacijama. Neki sudjeluju i u organizaciji, a drugi ih samo posjećuju.

Ljeto i jest vrijeme velikih festivala, raznih kulturnih zbivanja, športskih događanja, hodočašća i prijateljskih susreta.

Nije to drukčije ni u našoj maloj hrvatskoj zajednici u Mađarskoj. Iz dana u dan, iz tjedna u tjedan čujemo o nizu hrvatskih priredaba diljem naših hrvatskih regija. Dani sela, folklorne smotre, športski susreti nižu se jedan za drugim. Možda i previše.

Očito postoji potreba u našem ubrzanom svijetu, punom svakidašnje neprestane trke, i prilične zbrke, trbuhom za kruhom, da se bar nakratko zastane, zamisli na svemu onome što i čemu čovjek ide tim tempom, ne znajući za nikakve granice. Ne obraćajući pažnju na obitelj, na svoje bližnje.

Zastati, razmisliti o svome životu, svaki-danšnjem radu, obitelji, svojim ciljevima, i konačno to podijeliti s drugima.

To je danas prava, istinska vrijednost, rekao bih prava umjetnost i stvarna sreća u životu! Ona nam je toliko potrebna, toliko nam nedostaje, ali je ipak teško nalazimo.

Stoga iskoristimo preostale ljetne dane da se zaustavimo i zapitamo kamo to stremimo mi, ljudi, tako maleni ispod zvijezda, da ne vidimo ni svoje prošlosti ni svoje budućnosti, a ipak jurimo bez glave.

Svijet u kojemu živimo danas, bitno se promijenio, ali ono ljudsko, pa i neljudsko u čovjeku ništa se nije promijenilo od postanka.

Zaustavljamo se katkad i mi novinari, pa možda katkad i zamaramo naše čitatelje, ali i to je dobra prilika da razmislite.

Odakle idemo i kamo stremimo mi, ljudi, mi Hrvati u Mađarskoj?

Požurite, nije nam ostalo puno vremena, a onda sve počinje ispočetka. Trkom, i trbuhom za kruhom.

Stipan Balatinac

„Glasnikov tjedan“

Predstavnici bunjevačkih Hrvata u Vojvodini i Srbiji uputili su 25. srpnja otvoreno pismo vrhu hrvatske politike i znanosti u kojem ih pozivaju na zaštitu svekolikog integriteta hrvatskoga nacionalnog bića i hrvatskoga jezika u Vojvodini i Srbiji: «Potaknuti najnovijim aktivnostima vlasti u Republici Srbiji na denacionalizaciji hrvatske nacionalne manjine u Vojvodini uvođenjem nastavnoga predmeta „bunjevački govor s elementima nacionalne kulture“ kojim se od novoštokavskog ikavskog dijalekta, kojim govore bunjevački Hrvati iz Bačke, jednako kao i Hrvati u Dalmaciji, Primorju, Lici, zapadnoj Hercegovini, srednjoj Bosni te u mađarskome dijelu Bačke, nastoji stvoriti osnovu za poseban jezik i tako nastaviti denacionalizaciju vojvođanskih Hrvata-Bunjevaca. Epopeja, ako ne i slavna, bunjevačkih Hrvata u Vojvodini time se nastavlja.

Naša novinarka zabilježila je kako su omladinski tabor na Undi posjetila visoka politička izaslanstva matične domovine i Hrvata u Mađarskoj. Tako je prvi put, a dvanaesti je to po redu omladinski tabor u organizaciji Društva gradišćansko-hrvatske mladine, posjetio i aktualni hrvatski veleposlanik u Budimpešti, dok je predsjednik Skupštine Hrvatske državne samouprave

poručio mladima okupljenim u taboru kako bi se trebalo koristiti hrvatskim jezikom u svakodnevnoj komunikaciji. Jer bez jezika ni mi nećemo moći za nekoliko desetljeća pokrenuti svoje razrede u hrvatskim gimnazijama, bez jezika i njegova jasnog definiranja otvara se prostor manipulacije. Nasreću, izgleda kako su Hrvati u Mađarskoj uspješno položili ispit i izbjegli bilo kakve podjele

pokušavane umjetnim putem.

Dugo i toplo ljeto te velike suše sve su nam zajedno stavile i stavljaju na duboku kušnju. Gledamo žednu zemlju i vrtove, vinovu lozu koja je doživjela sunčanicu i male bobice vinskoga grožđa koje bez skorašnje kiše neće moći nabubriti. Nema toliko vode koliko bi je popila žedna zemlja. Zbog suše svjedoci smo mnogobrojnih požara u Republici Hrvatskoj, stoga ako ste srpanjskih i kolovoških dana boravili na najljepšem moru na svijetu ležeći ispod suncobrana, mogli ste zapanjeno kao u reality showu gledati u obližnje šumice koje su se dimile dok su se kanaderi spuštali iznad vaših glava po morsku vodu koju su lijevali na pališta. Nadajmo se skorim kišama koje će namočiti zemlju i donijeti olakšanje mnogima.

Branka Pavić Blažević

Plesni tabor u Čikeriji

Aktualno

Bunjevački govor s elementima nacionalne kulture

U Vojvodini i Srbiji od jeseni bi se u škole trebao uvesti novi nastavni program «Bunjevački govor s elementima nacionalne kulture» objavljeno je u Službenom listu AP Vojvodine od 4. lipnja, na što su burno reagirali predstavnici Hrvata te hrvatske ustanove i organizacije u Vojvodini, otvorenim pismom upućenim javnosti, a u prvom redu naslovljenim političkim i kulturnim predstavnicima Republike Hrvatske, koje je potpisala skupina istaknutih bunjevačkih Hrvata. Kako čitamo u hrvatskom tisku u Vojvodini „Ta inicijativa zajednice Bunjevaca, ne-Hrvata, podsjećamo, ocijenjena je kao pokušaj da se dijalekt bačkih Hrvata izdvoji iz hrvatskog jezika. Time se nastavlja politika podjela hrvatske manjine u Bačkoj na Hrvate i Bunjevce, stajalište je predstavnika Hrvata u Srbiji.»

OTVORENO PISMO

**Stjepanu Mesiću, predsjedniku Republike Hrvatske,
dr. sc. Ivi Sanaderu, predsjedniku Vlade Republike Hrvatske,
Vladimiru Šeksu, predsjedniku Sabora Republike Hrvatske,**

**akademiku dr. sc. Milanu Mogušu, predsjedniku Hrvatske
akademije znanosti i umjetnosti,
Igoru Zidiću, predsjedniku Matice Hrvatske**

Mi, dolje potpisani, pripadnici bunjevačkoga roda koji žive na području Autonome Pokrajine Vojvodine u Republici Srbiji,

Potaknuti najnovijim aktivnostima vlasti u Republici Srbiji na denacionalizaciji hrvatske nacionalne manjine u Vojvodini uvođenjem nastavnoga predmeta „bunjevački govor s elementima nacionalne kulture” (Službeni list AP Vojvodine, br. 12/2007 od 4. lipnja 2007. godine), kojim se od novoštokavskoga ikavskoga dijalekta, kojim govore bunjevački Hrvati iz Bačke, jednako kao i Hrvati u Dalmaciji, Primorju, Lici, zapadnoj Hercegovini, srednjoj Bosni te u mađarskome dijelu Bačke, nastoji stvoriti osnova za poseban jezik i tako nastaviti denacionalizaciju vojvođanskih Hrvata-Bunjevaca;

Ukazujući da se nastavni program „bunjevačkoga govora” temelji na grubim neistinama i teškome falsificiranju povijesti, a osobito da su se autori književnih djela na ikavici, na koje se poziva ovaj program, nedvojbeno smatrali pripadnicima hrvatskoga naroda (svećenici Aleksa Kokić i Ivan Kujundžić, te kulturni djelatnici Ive Prčić, Balint Vujkov, Matija Poljaković, Ivan Pančić te Josip Buljovčić) i otvoreno su ispovijedali ovo

svoje uvjerenje, zbog čega su veoma trpjeli od progona državnih vlasti, utamničenja, pa i fizičke likvidacije;

Posebno ističući da se pripadnost Bunjevaca, koji osim u Srbiji, žive u Hrvatskoj, Bosni i Hercegovini te Mađarskoj, cjelini hrvatskoga naroda danas osporava jedino u Srbiji, a sve radi podjele ovdašnjega hrvatskoga nacionalnoga bića u cilju njegove lakše asimilacije. Posljednji primjer — najavljeno uvođenje „bunjevačkog govora” u škole i priprema „bunjevačke” gramatike i pravopisa pruža najjasnije dokaze o krajnjim ciljevima takve politike;

Podsjećajući na odredbe Sporazuma o zaštiti hrvatske manjine u Republici Srbiji i srpske manjine u Republici Hrvatskoj ističemo da su ovakvi postupci ovdašnjih vlasti ne samo suprotni duhu Sporazuma, nego predstavljaju i njegovo otvoreno kršenje, osobito članaka 1. i 2. kojima se Srbija obvezala da će osigurati pripadnicima hrvatske manjine pravo na očuvanje njihova nacionalnog identiteta te zaštitu od svake djelatnosti koja ugrožava ili bi mogla ugroziti njihov opstanak;

Uvjereni da hrvatsko-srpski sukobi pripa-

daju prošlosti i da su hrvatska manjina u Srbiji i srpska manjina u Hrvatskoj integralni dijelovi domicilnih društava i država, koji obogaćuju materijalnu i duhovnu kulturu kako domicilnih tako i matičnih zemalja, i da zaštita hrvatske manjine u Srbiji pridonosi ne samo političkoj i društvenoj stabilnosti Srbije nego i razvitku dobrosusjedskih odnosa između Hrvatske i Srbije,

pozivamo

Vas, najviše političke i kulturne predstavnike Republike Hrvatske kao matične države bunjevačkih i svih drugih Hrvata, radi poduzimanja odgovarajućih političkih mjera zašтите integriteta hrvatskoga naroda i hrvatskoga jezika u Vojvodini, u cilju prestanka neznanstvenih, politički anakronih i anticivilizacijskih nastojanja pokrajinske administracije i vlasti Republike Srbije kojima se stvaraju umjetna jezična podjela hrvatskoga autohtornog stanovništva na sjeveru Bačke, kroz izdvajanje dijalektalnoga ikavskoga govora bunjevačko-šokačkih Hrvata iz hrvatskoga jezika i formiranje umjetnoga jezika, a sve u cilju lakše asimilacije Hrvata na sjeveru Bačke.

25. srpnja 2007. godine

Branko Horvat, predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća u Srbiji, Tavankut, v. r.

Petar Kuntić, predsjednik Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini, dopredsjednik Općine Subotica, zastupnik u Narodnoj skupštini Republike Srbije, Subotica, v. r.

Petko Vojnić Purčar, književnik, dobitnik nagrade NIN-a za roman godine, Novi Sad, v. r.

Vojislav Sekelj, književnik, urednik Glasa ravnice, Subotica, v. r.

Ljiljana Dulić, glavna i odgovorna urednica programa na hrvatskom jeziku Radio Subotice, Subotica, v. r.

Andrija Anišić, župnik župe sv. Roka u Subotici, urednik katoličkog mjesečnika Zvonik 1994.-2007., Pročelnik izdavačkog odjela Katoličkog instituta za kulturu, povijest i duhovnost Ivan Antunović iz Subotice, Subotica, v. r.

mr. Mirko Štefković, glavni urednik katoličkog mjesečnika Zvonik, Subotica, v. r.

dr. Marinko Stantić, povjerenik za pastoral mladih Subotičke biskupije, župnik župe sv. Križa i župe sv. Nikole Tavelića, Sombor,

Antonija Čota, dipl. pravica, Svetozar Miletić, v. r.

Martin Bačić, odvjetnik u Subotici, predsjednik subotičke podružnice DSHV-a, v. r.

Mata Matarić, predsjednik somborske podružnice DSHV-a, dopredsjednik DSHV-a, Sombor, v. r.

Josip Gabrić, dipl. pravnik u mirovini, zaslužni športar Jugoslavije i počasni građanin Subotice, dopredsjednik DSHV-a, Subotica, v. r.

Šima Rajić, predsjednik HKUD Vladimir Nazor, Sombor, v. r.
dr. sc. Slaven Bačić, odvjetnik u Subotici, glavni urednik Lekarskoga siskona podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca, v. r.

Alojzije Firanj, predsjednik Kulturnog savjeta HKUD Vladimir Nazor, Sombor, v. r.

mr. sc. Đuro Lončar, stručni savjetnik u mirovini, Subotica, v. r.

Stipan Dulić, tajnik Hrvatske udruge kulture Lajčo Budanović, Mala Bosna, v. r.

Ivan Dulić, predsjednik HKUD Đurđin, Đurđin, v. r.

Ivana Petrekanić-Sič, urednica dječjeg lista Hrcko, Subotica, v. r.

Tomislav Žigmanov, prof. filozofije, Subotica, v. r.

Josip Stantić, novinar-urednik, Subotica, v. r.

Predstavljamo Hrvate načelnike u Baranjskoj županiji

Stipo Oršokić mlađi, Kašadanin načelnik Bremena

Vjerujem kako su se naši čitatelji već više puta sreli s imenom Stipe Oršokića, načelnika sela Kašada. Ovoga puta predstaviti ćemo vam njegova sina Stipu Oršokića mlađeg, načelnika sela Bremena. Ovaj četrdesetogodišnjak, otac dvoje djece, po zanimanju carinski službenik, od prošlih samoupravnih izbora načelnik je Bremena, naselja na samoj južnoj granici Mađarske koje je možda najpoznatije po cementari u njegovu okrugu.

Breme je selo od 2700 duša koje razmišlja o dobivanju naslova grada, za što je potrebna institucionalna i infrastrukturna pozadina. Breme je na čelu mikroregije koja se prostire od Saboča (Drávaszabolcs) na jugu do šikloške male regije.

Stipo Oršokić živi u Bremenu od 1973. i politika mu nije strana, u dva (od 1998. godine) mandata bio je član bremenskoga zastupničkog tijela. Politika i samoupravljanje su me oduvijek zanimali. Moj otac do demokratskih promjena živio je u Bremenu i bio vijećnik samouprave, pa su i mene počele zanimati te stvari, kaže mi Stipo. Nije mu svejedno što se događa u selu. Kada se njegov otac odlučio preseliti u rodno selo i kandidirati se za načelnika Kašada, Stipo se uključio u politički život Bremena. Uvijek je bio nezavisan kandidat, takvim je i ostao na izborima za načelnika.

Breme, kaže Stipo Oršokić, mediteranska je kapija Baranjske županije. Jedno veliko selo u kojem stanovnici koji žive u njemu i oni koji žele biti njegovi stanovnici imaju sve mogućnosti i ponude kao da žive u gradu. Razvijena infrastruktura, ljekarna, dvije liječničke ordinacije, vrtić, škola, bilježništvo, župni ured (plebanija), nema srednje škole, ali djeluje glazbena škola, kanalizacija sto-postotna, voda također, izgrađeni unutrašnji putovi, plinovod ... Dane su poljoprivredne mogućnosti, tu je cementara koja plaća porez, siguran izvor prihoda za Breme. Govorimo li u brojkama, onda je to 350 milijuna forinti godišnje. Ulaže se mnogo u selo. Kao što je poznato, 60% troškova samouprava pokriva

iz državnoga proračuna, a ostatak novca moraju osigurati same samouprave. Teško je to stanje, ali Breme se drži, baš i zbog rečenoga. Oni koji nemaju takve mogućnosti, suočeni su s problemima, zatvaranjem vrtića, škola ... Bremensku samoupravu čini devet zastupnika s načelnikom. Mjesnu školu pohađa 285 učenika od kojih njih četrdesetak uči i hrvatski u satnici za materinski jezik. Bremenska samouprava nalazi se pred preustrojtstvom školstva, poput cijele zemlje, pa se ovih mjeseci priprema utemeljenje integriranoga školskog središta bremenske mikroregije. U Bremenu su dani svi uvjeti za to, a priključit će se škole iz Semartina, Rastinca (Egyházasharaszti), a još vode se pregovori s Aršanjem (Nagyharsány). Spomenutu integraciju treba napraviti do 1. rujna 2008. godine. Bremenu pripada i Kašad, dvije samouprave imaju potpisani ugovor o zajedničkom održavanju bremenske škole i danas tridesetak kašadske djece pohađa bremensku školu. Kašad i Breme su i u istome bilježništvu. Ovdje je i granični prijelaz koji je potpuno osuvremenjen u skladu s europskim propisima, a građen je iz sredstava schengenske zaklade te predan na uporabu lani u rujnu. Zasada se još ne zna što će ovaj granični prijelaz donijeti, shopping turizma nema, gospodarska razmjena je slaba. Tek se počinje ulagati u hrvatski dio Baranje, i mi to moramo iskoristiti, kaže Stipo Oršokić. Dobre su veze s gradom Belišćem, prijateljskim naseljem Bremena, pa su se ovih dana vodili razgovori i na tu temu. Razmišlja se o maloj prekograničnoj regiji koja bi za svoje projekte preko Hrvatske i Bremena mogla dobiti znatna sredstva iz fondova Europske unije. Trebalo bi iskoristiti dane mogućnosti, i sada se radi na tome. Planiraju se turistički i gospodarski programi i projekti. Cementara (Heidelberg cement) predviđa proširenje i potpunu obnovu tešku desetak milijardi forinti koje ulaganje kane završiti do 2010. godine. Tada bi se i prostor Belišća i drugi mogli uklopiti u rad cementare. Naime, radi se o loženju postrojenja cementare velike količine loživoga materijala kojeg nema na ovom prostoru, a bilo bi ga zbog blizine najbolje kupovati upravo s druge strane granice. U cementari je do prije nekoliko godina radilo 1300 Bremenaca, danas, pošto je osuvremenjena, cementara zapošljava tek 200 ljudi. I Breme ima problema s radim mjestima. Tako je i Bremensko poljoprivredno dioničko društvo smanjilo broj zaposlenika.

Ove se godine mnogo ulaže u Bremenu, kanalizacija je potpuno završena, radi se na

popravku unutrašnjih cesta i obnovi sela. Di po dio, ali temeljito, kaže mi moj sugovornik. Radi se po zacrtanoj koncepciji od četiri godine. Danas se obnavlja Bartin trg, ove godine uložiti će se 150 milijuna forinti u selo čiji je godišnji proračun oko milijarde forinti. Ako se izračuna, kaže bremenski načelnik, svakom Bremenacu od mjesne samouprave dobiva se godišnje oko 45 tisuća forinti. Ne plaća se kanalizacija, odvoz smeća, ulaznice na bazen su simbolične, kabelska televizija, internetske usluge – sve je to ispod tržišne cijene ...

Na žalost, usprkos svemu stanovništvu stari, preko četrdeset kuća je trenutno na prodaju. Mlađi se sele u Pečuh, Budimpeštu, smanjuje se broj stanovnika, ali to je problem cijele županije, u kojoj je malo radnih mjesta. Samo iz Bremena pedesetak mladih dana radi u Engleskoj i Irskoj. Pokušavaju stvoriti mogućnosti za otvaranje novih radnih mjesta. Samouprava ulaže u zemljište gdje su namjerava otvoriti privredna zona. Imaju zainteresiranih ulagača. Ako bi se napravila prekogranična mala regija, onda možemo razvijati privrednu zonu. Mi već razmišljamo o Hrvatskoj kao članici Unije. Možda bi se o graničnoga prijelaza i tog objekta mogli napraviti u budućnosti logistička baza, kaže mi Stipo. Sve su to planovi o kojima se razmišlja ovih dana u Bremenu, a bremenski načelnik vjeruje u uspjeh i prosperitet.

Hrvat na čelu Bremena, lijepa je to stvar. Gospodin Oršokić kaže kako je on izabran na temelju dugogodišnjega rada, ali ne poriče kako Hrvati imaju ugleda u ovoj regiji. U Bremenu žive Mađari, Nijemci, Romi i Hrvati, a ima i jedna srpska obitelj. Na žalost ovdje nije utemeljena hrvatska manjinska samouprava, možda će se i to ostvariti u nastupajućem izbornom razdoblju. Uz načelnikstvo hobiji Stipe Oršokića jesu ribičarstvo i lov. Peca u Tapoci (Kistapolca), a planira se napraviti i ribnjak u kašadskom hataru. Bremenska samouprava nedavno je donijela odluku o tome, plan se uklapa u njezinu turističku koncepciju, treba srediti papirnu logiju, nacrt proračuna ... Član Šikloškog lovačkog društva Stipo Oršokić ovih mjeseci ima malo vremena za lov. Stipo do svojih četvrte godine nije znao mađarski, potom je umalo zaboravio hrvatski, naučio je i usavršio svoje znanje u carinskoj službi gdje je dug niz godina obavljao i prevoditeljske poslove. Dobro je znati hrvatski, kaže Stipo pogotovo u ovoj regiji koja će, kako se on nada, u skoroj budućnosti postati, kao što je to i bila u prošlosti, jedinstven prostor s fluktuacijom ljudi i sredstava kao dijelom svakodnevnoga života.

Branka Pavić Blažeti

Počasni građanin Santova

Proslavljenom nogometašu Flóriánu Albertu uručeno priznanje u rodnome selu

U okviru Dana sela, 28. srpnja, u Santovu je svečano uručeno visoko seosko priznanje „Počasni građanin Santova“, prvi put dodijeljeno proslavljenom centarforu Ferencvaroša i mađarske reprezentacije Flóriánu Albertu, rođenom 15 rujna 1941. u Santovu, koji je 1967. osvojio Zlatnu loptu za najboljeg europskog nogometaša godine. Od 1952. do 1974. bio je igrač Ferencvaroša, za koji je vezan do današnjeg dana, iako već u mirovini. Na 351 utakmici u Ferencvarošu dao je 256 golova. Četverostruki prvak Mađarske, jedanput osvajač mađarskog kupa i 1965. i europskoga Kupa velesajamskih gradova, preteče Kupa UEFA-e. Čak 75 puta bio je reprezentativac Mađarske i dao 31 gol, više puta igrao za reprezentaciju Europe i Svijeta. Osvajač je dviju brončanih medalja, jedne olimpijske 1960., i jedne na EP 1964. Od 2004. nositelj je naslova „Športaš nacije“.

„Flórián Albert može biti uzorom kako se talentom, ustrajnošću i marljivošću može stići do najvišega priznanja i poštovanja, stoga može poslužiti primjerom našoj djeci, na koga svi građani sela mogu biti ponosni“ – kazao je uz ostalo načelnik sela József Feigl na prigodnoj svečanosti uručivanja seoskoga priznanja.

U svega nekoliko sati Flórián Albert proveo je lijepe trenutke sa starim prijateljima i znancima, otvoren za razgovor, za prebiranje po uspomenama, ali i za srdačno davanje intervjuja i izjava nazočnim medijima. Vrlo rado odazvao se i našem pozivu na kratki razgovor.

Vi ste rano napustili rodno selo. Kako je to bilo, možete li se prisjetiti, i kakvi su Vaši dojmovi o rodnome selu danas, nakon mnogo godina.

– Zbog čega ljudi napuštaju svoje rodno mjesto, ima više razloga, barem pet. Ne samo dva, tri ili četiri, već barem pet. Mi smo s obitelji, a nisam ja odlučio, jer imao sam samo 11 godina, odselili u Budimpeštu. Razlog je tome čisto obiteljski, ali mislim da nikoga ne zanimaju zašto je obitelj Albert otišla. Između ostalog zbog toga što je moj stariji brat tamo služio vojsku, nismo se htjeli razdvojiti, a u našoj obitelji uvijek smo bili jedan za sve, svi za jednoga.

Možete li se prisjetiti Santova u svom djetinjstvu, i možete li ga usporediti s današnjicom?

– To je vrlo teško pitanje, jer kada bih

rekao da mogu, ne bih govorio istinu. Onih 11 godina koje sam u djetinjstvu proveo u Santovu, odlučujuće je razdoblje moga života iz kojega sam uvijek mogao crpiti u pozitivnom smislu.

Vaša je majka bila Hrvatica (Šokica), kako je se sjećate, što nam možete reći?

– Sada ste me malo potresli u duši, jer zapravo svoju majku nisam ni poznavao, imao sam tek dvije godine kada sam je izgubio, stoga ako može, molim Vas, ne pitajte me o tome. I sada me je jedan od prvih putova vodio k njoj.

Što biste izdvojili na prvome mjestu iz Vaše športske karijere ... Zlatnu loptu ili možda nešto drugo?

– Naveo bih samo jedan protuprimjer, jer kada sam 1952. otišao u Budimpeštu, nakon završetka školske godine nisam dočekao ni podjelu svjedodžbe, jurio sam ovamo, na žetvu, na poljske radove, a za berbu već nisam mogao ostat. Ali ostao mi je jedan velik doživljaj iz tih dana kada je 1954. godine cijelo selo slušalo radioprijenos u Patarićevoj mijani sa svjetskog prvenstva. Nakon što je završila utakmica, a Mađarska izgubila s 3 prema 2, odjednom se našla jedna sjekira, a Santovo je postalo siromašnije za jedan radioaparatus, kada je vjerojatno samo jedan bio u cijelom selu.

Što radi Flórián Albert danas?

– Svaki dan sam na Ferencvaroševu igralištu, živim umirovljeničke dane, pazim mlade talente i pokušavam ih sugerirati kako bi postali uspješni nogometaši u budućnosti.

Kako ste doživjeli priznanje „Počasni građanin Santova“ koje Vam je danas svečano uručeno?

– Pa, kao jedan od najljepših trenutaka u životu, jer velika je stvar Zlatna lopta, nogometaš godine ili Športaš nacije, ali priznanje rodnooga sela, čime sam počašćen, priznanje je za sve ono što čovjek koji je s 11 godina otišao, ali 6-7 godina kao prvi vraćao se rodnome selu, to je uistinu velika stvar. I onda, i danas vrlo srdačno su me primili, mislim da to vrijedi više od svega na svijetu.

Stipan Balatinac

Santovci u Međugorju

Skupina prosvjetnih djelatnika santovačke hrvatske škole, predvođena mjesnim župnikom Imreom Polyákom, od 23. do 26. srpnja hodočastila je u Međugorje. Putovanje je ostvareno na poticaj i u organizaciji mjesnog poduzetnika Živka Baltina, prijevoznika hrvatskih učenika. Santovci su svaki dan pribivali velikoj misi, a jedan dan posvećen je vođenju križnog puta na brdo Križevac, te na brdo Marijina ukazanja. Tijekom četverodnevno boravka u Bosni i Hercegovini te Hrvatskoj, jedan dan proveli su u Makarskoj na hrvatskoj obali, a na povratku posjetili su i Mostar, razgledavši povijesne i kulturne znamenitosti gradića na Neretvi, među njima i obnovljeni stari most.

S. B.

Prijateljski rukometni turnir u Santovu, a zatim i gostovanje u Petrijevcima

U organizaciji mjesne Športske udruge Bačka (Bácska Szabadidő Egyesület), u subotu, 18. kolovoza u Santovu se priređuje međunarodni rukometni turnir na kojem će sudjelovati ženske i muške rukometne ekipe iz Bezdana (Srbija), Petrijevac (Hrvatska) i Santova. Susreti počinju prijepodne u 10 sati, a traju do 16 sati.

Nakon što su lani Santovci ugostili žensku i mušku ekipu RK «Petrijevc», u subotu, 25. kolovoza, uzvratni prijateljski susret odigrat će se u Petrijevcima. U povezivanju rukometnih ekipa posredovala je santovačka Hrvatska manjinska samouprava, koja je prije povezala i nogometne klubove, a odigrano je niz prijateljskih utakmica i u Santovu, i u Petrijevcima. U okviru zbrajmljene suradnje HMS-a Santova i Općina Petrijevc nastoje povezati i druge zajednice dvaju naselja kako bi se suradnja proširila i na druge udruge.

S. B.

BREZOVICA – Na poziv čelništva naselja Brezovice u Republici Hrvatskoj KUD Martinci i Ženski pjevački zbor Korijeni iz Martinaca imali su u tome naselju samostalni nastup 5. kolovoza. Voditelj KUD-a Martinci je Levente Varnaji, a voditeljica Ženskoga pjevačkog zbora Korijeni je Kristina Gregeš Pandur. Oni svojim zajedničkim nastupima, potpomognuti Orkestrom Podravka, ostvaruju zapažene i nezaboravne nastupe, a novina u radu KUD-a jest i novoutemeljena plesna skupina koju čine mladi Martinčani. I oni su se predstavili u Brezovici.

ZAGREB – Dosadašnjeg veleposlanika Republike Mađarske u Zagrebu Lászlóa Mohajija, koji se ovih dana oprostio od svoga hrvatskog mandata, od 15. kolovoza na istoj dužnosti zamijenio je novoimenovani veleposlanik Republike Mađarske u Zagrebu Péter Györköš.

BUDIMPEŠTA – U organizaciji HMS-a Budimpešte i XI. Okruga, od 4. do 11. kolovoza 38 izletnika je boravilo u Trogiru i okolici. Hrvati iz Budimpešte od 2003. godine imaju neprekinutu suradnju s Trogirom posredovanjem Novog Budima čija će delegacija 10. kolovoza ove godine na čelu s gradonačelnikom Gyulom Molnárom boraviti u Trogiru gdje se toga datuma priređuje svečanost u povodu deseta obljetnice otkada je grad Trogir pod zaštitom UNESCO-a.

BRLOBAŠ – Prije tri godine otpočela je obnova doma kulture u podravskom Brlobašu. Uza samodoprinos naselje je i putem natječaja nabavilo sredstva, pa je u adaptaciju doma kulture utrošeno 13 milijuna forinti. Svečana predaja novouređenog doma, koji je dobio novu pozornicu i sanitarni čvor, bit će 25. kolovoza, izvijestila nas je načelnica Brlobaša Piroška Dudaš. Svečanost počinje svetom misom u 11.30, a nastavlja se pozdravnim riječima načelnice i parlamentarnog zastupnika Istvána Gyenesija, te završava nastupom pjevačkoga zbora Korijeni iz Martinaca, folklorša i učenika iz Lukovišća i KUD-a Tanac iz Pečuha.

PEČUH – Na Snježnoj Gospi u Pečuhu 4 i 5. kolovoza održano je tradicionalno proštenje kojemu pribivaju i Hrvati iz okolice Pečuha te Vancage. U subotu je održana litanija, istoga dana navečer sveta misa te bdjenje do pola noći, a potom sveta misa za pokojne duše hodočasnika. Ophod hrvatskih i mađarskih vjernika krenuo je od Augustinske crkve na Snježnu Gospu gdje je u kapeli služena sveta misa na hrvatskom jeziku.

Integracija podravnih hrvatskih škola ili priključenje Pečuhu?

Razgovor s Márijom Csizmadia o mogućnostima opstanka starinske osnovne škole

– Starinska je škola utemeljena 1886. g., što znači da djeluje neprekidno više od 120 godina. Broj učenika oduvijek je bio veći od 100, naime, tu školu osim mještana pohađala su i djeca iz susjednih, sada već opustjelih sela i pustara, npr. iz Dravljanaca – počinje razgovor Márija Csizmadia, ravnateljica starinske osnovne škole.

Na žalost u zadnjim desetljećima počelo je sve intenzivnije odseljavanje mladih iz regije, pa je zbog toga i sve manje djece. Danas našu školu, osim mještana, pohađaju učenici iz Ivanidbe i Šeljina, a od iduće školske godine prvi put ćemo imati i jednu učenicu iz Zalate, gdje je nedavno zatvorena osnovna škola. Broj učenika sada se kreće između 50 i 60, a imamo ukupno šest učitelja: dvije učiteljice razredne nastave, jedna za popodnevi boravak i troje nastavnika koji predaju u višim razredima. Takvo ustrojstvo škole do sada je sasvim dobro funkcioniralo, nekada su sredstva iz državnoga proračuna bila dovoljna za financiranje, a katkad je trebalo dodati ne više od jednog ili dva milijuna forinti.

Kao što je poznato, pravila financiranja su promijenjena tako da jedva mogu raditi i škole sa 200 učenika, pa smo i mi bili prisiljeni potražiti rješenje za opstanak. Zakonodavac je ponudio priključenje nekoj drugoj ustanovi kao jedini izlaz. Imajući u vidu manjinski karakter naše škole, svakako smo željeli naći pokrovitelja iz kruga hrvatskih škola. Tada je martinačka osnovna škola organizirala onaj već poznati sastanak na kojem je rođena zamisao o priključivanju pečuškoj Hrvatskoj osnovnoj školi i gimnaziji Miroslava Krleže. Ravnatelj gimnazije Gabor Györvári prihvatio je inicijativu, i uslijedilo je nekoliko konkretnih koraka. Samouprava sela Starina donijela je odluku o priključivanju škole pečuškoj gimnaziji, tj. odluku o tome da se ne želi priključiti Šeljinskoj obrazovnoj udruzi. Jednako tako predana je zamolba gradu Pečuhu da odobri integraciju s hrvatskom gimnazijom. Potkraj srpnja stigao je odgovor pečuškog Obrazovnog odbora u kojem stoji da je zbog kratkoće vremena predloženo priključenje moguće tek od 2008./2009. školske godine. Do tada će pododbori razmotriti financijske i stručne mogućnosti te integ-

racije.

U međuvremenu je održan i sastanak u Lukovišću, gdje su iznijete i neke druge mogućnosti integracije.

– Tako je. Na tom je sastanku, početkom srpnja, Hrvatska državna samouprava preuzela inicijativu i izašla s novim zamislima. Moram naglasiti da mi je posebno drago što se Državna samouprava bavi tim pitanjem jer najzad možemo osjetiti da se imamo na koje osloniti, i da nismo prepušteni sami sebi ovim presudnim trenucima. Nova je zamisao bila da se tri podravske škole: martinačka, starinska i lukoviška udruže u samostalno obrazovno središte, koje bi možebitno preuzela Državna samouprava. Ostale su mogućnosti da središte ostane samostalno ili da se priključi pečuškoj gimnaziji. Sve to, naravno, ne znači zatvaranje nijedne škole, već si same udružile tako da svaka od njih i dalje obavlja nastavu u svome mjestu. Kao što je naglašeno, to bi bilo posve novo rješenje koje bi moglo poslužiti kao model drugim manjinama u Mađarskoj. Tri škole mogu razmišljati o tim prijedlozima do jeseni. Što se tiče Starina, samouprave i škole, mi smo za integraciju, ali ja mislim da bi najbolje i najsigurnije rješenje bilo kada bi se to novo obrazovno središte ipak udružilo i s pečuškom gimnazijom.

Može li se predvidjeti koja će inačica biti zaživjeti?

– Sve ovisi o tome kakav će se stav zauzeti u Martincima i u Lukovišću. Ako budu svi za udruženje, moći ćemo utemeljiti novo obrazovno središte. Tada će se odlučiti tko će biti „gazda” središta, ili hoće li ga uopće imati. Ne budu li svi za udruženje, starinska osnovna škola nastaviti će započete pregovore o priključivanju pečuškoj gimnaziji. Inače, da se vratimo na odgovor pečuškog Obrazovnog odbora. I u tom dokumentu su zauzeli stav (na prijedlog hrvatske samouprave) da se prvi pokušaj ostvariti podravsko hrvatsko obrazovno središte pod okriljem Državne samouprave, ili pod upravom pečuške gimnazije. Tek ako to ne uspije, bit će ponovno aktualno pitanje priključenja starinske škole pečuškoj gimnaziji.

Umjesto intervjua

Nova zgrada Hrvatskoga kazališta u Pečuhu, i nove izvedbe

O novoj investiciji izgradnje Hrvatskoga kazališta u Pečuhu nedavno je bilo riječi na skupnom zasjedanju hrvatske i mađarske Vlade, te su se one sporazumjele o davanju potpore toj ustanovi. U Pečuhu je postala javna tajna da se mjesno Hrvatsko kazalište – zasada jedino profesionalno koje djeluje izvan Hrvatske na hrvatskom jeziku – širi, te da će prema planovima 2010. godine biti podignuta nova pozornica i galerija. Hrvatsko kazalište dosada bilježi stotinjak izvedaba (kazališnih predstava, likovnih izložaba i književnih večeri). Svojim programima posjećuje hrvatska naselja diljem Mađarske, te trenutno na svom repertoaru ima četiri izvedbe.

Snovi ravnatelja Antuna Vidakovića

U Pečuhu je dobro poznata djelatnost Antuna Vidakovića, ravnatelja Hrvatskoga kazališta, istovremeno unazad već pet godina i ravnatelja Pečuških ljetnih igara, jednako tako i bivšeg rukovoditelja plesnog ansambla Baranja.

U zgradi kazališta razgovaramo s Antunom koji osim ovih svojih snova želi ostvariti još jedan san, pa drugi i treći ... Naime, u nekadašnjem kamenolomu izgradit će se suvremeni amfiteatar, pogodan za izvođenje ljetnih igara. Mladi talentirani arhitekt Tamás Gettó, dobitnik visoke Yblove nagrade, izradio je planove pa je otpočelo čišćenje terena. Iduće godine mogu otpočeti radovi, i pečuška publika imat će priliku 2009. godine sudjelovati premijeri u ovome novom ozračju.

Nazočnost hrvatske kulture u Pečuhu

Ovdje na Tekijama, svega pet minuta hoda od kamenoloma, već ima jedna ljetna pozornica čije se djelovanje veže također za Vidakovića i Lászlóa Bagossyja, naime, 1986. godine na mađarskom jeziku izvedena je Krležina drama „Kraljevo” (u prijevodu Györgya Spiróa) te 1989. godine u izvorniku, tj. na hrvatskom jeziku. Od tada niz hrvatskih predstava je mogla pečuška publika pratiti na ovoj pozornici, odnosno i druga djela hrvatskih autora. Prije tri godine, primjerice, jedan od poznatijih mađarskih redatelja János Szikora uprizorio je čuvenu komediju Marina Držića „Dundo Maroje” (preveo zaslužni Zoltán Csuka) koja je s obzirom na postignuti frenetičan uspjeh, prije dvije godine ponovljena. Budimpeštanski Folklorni ansambl „Luč” Antuna Kričkovića svake godine nastupa kod tekijjskih ruševina.

Pečuške ljetne igre izvode se na pozornicama u ulicama Káptalan, Anna (ljetna pozornica Hrvatskoga kazališta) i na Tekijama.

Među Vidakovićevim planovima nalazi se poziv, već iduće godine, čuvenom ansamblu Lado i Nacionalnom baletu u HNK u Zagrebu, kako bi publika – mađarska i narodnosna hrvatska – u gradu podno Mečeka imala mogućnost za još bolje i neprekinuto upoznavanje kulturnih tekovina i dostignuća svojih susjeda, odnosno, matičnog naroda.

Očekuje se izvedba na mađarskom jeziku „Baruns Trenka”.

„Hrvatska kultura prisutna je na programima ljetnih igara. Smatram da je to vrlo bitno”, veli ravnatelj Vidaković koji, kada je riječ o hrvatskoj narodnosti u Mađarskoj, naglasak stavlja na njezino školstvo, knjigoizdavaštvo i kazalište.

U pečuškome Hrvatskom kazalištu radi desetak ljudi, te se računa s tri premijere godišnje, uz posjet hrvatskim naseljima diljem Mađarske. Sada na repertoaru imaju razne izvedbe, i za djecu i za odraslu publiku. Dosta ako im navedemo naslove: „Zlatna ribica”, „Veseli četverokut” od Mire Gavrana, „Pošteni varalica”, samouka i pisca kazališnih igrokaza Antuna Karagića, te narečeni „Barun Trenk”.

Suradnja s HNK u Zagrebu

Doznajemo od Antuna da će Krležino djelo „Sprovod u Terezienburgu” biti izvedeno u Pečuhu, zahvaljujući ravnateljici drame HNK u Zagrebu, dramaturginji Sanji Ivić, koja je djelo prilagodila za komorni komad, uzimajući u obzir sadašnje skućene mogućnosti Hrvatskoga kazališta. U izvedbi sudjelovat će glumci mjesnoga kazališta i iz Zagreba, a u vidu je da komad režira Stipan Filaković, zagrebački redatelj, rodom iz Pečuha, koji je dosada u tome svom zvanju upriličio popriličan broj izvedaba u pečuškome Hrvatskom kazalištu.

„Sada radimo na tome, a probe će otpočeti negdje u listopadu. Premijera će biti koncem studenoga ili početkom prosinca. Prema Miroslavu Krleži osjećam neki dug. Neosporno, on je velikan svjetske književnosti, stoga

je uvijek aktualan. Bio je pitomac kadetsk škole u našem gradu. Njegov mali roman „Sprovod u Terezienburgu” vezuje se za njegovo školovanje u Pečuhu. Ovo je njegovo djelo već izvedeno na mađarskom jeziku u Budimpešti i smatrao sam nužnim da bude prikazano i na hrvatskom u našem, odnosno njegovu gradu.

Još jedna pomoć iz Zagreba

Vidakovićeve zamisli oko gradnje novog Hrvatskog kazališta naišle su na prijama materijalnu potporu Zagrepčana, u osobu gradonačelnika Milana Bandića, našli su sponzori za ostvarenje dalekosežnih i nadoljudnih planova. Naime, da bi se učinio prvi korak, tj. da bi se mogla kupiti zgrada pokrivena kazališta, vodstvo grada Zagreba osiguralo je potrebnih 45 milijuna forinti (39 milijun forinti za kupnju, a povrh toga još i pet milijuna forinti za izradu planova i dobivanje dozvole za gradnju budućeg objekta).

Tijekovi su se odvijali u dobrom smjeru i razmjerno brzo, upravo tako kako ih je Antun Vidaković u svojim najsmjelijim snovima zacrtao i maštao o njima. Naime, na nedavnoj sjednici dviju vlada uostalom bilo je riječi o izgradnji Hrvatskoga kazališta u Pečuhu, jednako tako i o podjeli troškova, značilo bi to da će one iznos od 250 milijuna forinti + PDV snositi zajedno. Jednu takvu inicijativu podržali su obojica premijera, Ferenc Gyurcsány i Ivo Sanader.

Plan nove zgrade i pozornice ravnatelj Vidaković mi je pokazao već znatno prije, navodeći da će na mjestu sadašnje pozornice biti podignuta suvremena, veličine 10 x 10 metara. Ova sadašnja u Aninoj ulici privremeno ostaje i radit će nadalje, a bit će preuređena u suvremenu galeriju. Nova pozornica s gledalištem pogodovat će za prihvat 200 gledatelja. Pozornica bit će natkrivena cirkadom i bit će podešena tako da će s pogonskim motorom moći otkriti, odnosno zakriti. Ovdje u ljetnim i jesenskim danima odnosno od travnja moći će se izvoditi razne predstave. Ulaz i izlaz na taj način bit će dostupan s dvije ulice. Gradnja prema predviđanima otpočet će na proljeće 2009. godine.

Duro Franković

Novi hrvatski udžbenici

Nakon osamostaljenja školskog sustava Hrvata u Mađarskoj, dotad veoma prikladni i svrhoviti udžbenici, gramatike dr. Ivana Mokutera djelomično su zastarjele, stoga je bilo prijeko potrebno pokrenuti nova izdanja primjerena nastalim okolnostima. Te nimalo lake, ali nadasve plemenite zadaće zdušno se prihvatila naša kolegica, Janja Živković-Mandić, profesorica hrvatskoga jezika u našoj pečuskoj gimnaziji.

Prijašnjih su godina objavljeni gramatički udžbenici i vježbenice za peti i šesti razred, a netom su iz tiska izišli sljedeći svesci ovoga niza, i to:

Gramatika hrvatskoga jezika za 7. razred i

Vježbenica iz gramatike hrvatskoga jezika za 7. r.

Recenzentica ovoga niza školskih izdanja jest profesorica Marija Jakšić-Popović, također iz naše pečuske škole. Poput izdanja za 5. i 6. razred, i ovi će udžbenici, čvrsto vjerujemo, biti dobro primljeni i uspješno primjenjivani u nastavi. *Udžbenik* čine pet poglavlja:

Ponovimo i proširimo znanje (kratak pregled, ponavljanje gradiva 6. razreda), *Rečenica, Rečenica po sastavu, Nezavisno složene rečenice, Zavisno složene rečenice*. Zaključno pak donosi *Pojmovnik* radi što lakšega snalaženja u knjizi. Građa udžbenika, dakako, posvema je u skladu sa zahtjevima nastavnoga programa. Od mnogih kvaliteta ovoga sveska izdvajamo usporedbe s mađarskim jezikom, pravopisom i glasovnim promjenama. Na razne se načine ističu narodnosne svojstvenosti, hrvatska prepoznatljivost, unutar jezične i gramatičke građe autorica se koristi podacima, osobnim i zemljopisnim imenima, događajima koji su usko povezani sa svagdašnjicom naših sunarodnjaka na ovim prostorima. Učenik će neusiljeno, spontano shvatiti da je ova knjiga pisana zapravo njemu i radi njega.

Zahvaljujući metodičko-didaktičkim postupcima, dijete će postupno osvajati i usvajati novo gradivo, sastavnicu živoga

materinskog jezika. Prikaz propisanoga gradiva povezan je sa svijetom djeteta dane životne dobi. Priopćeni prozni ulomci i stihovi, na temelju kojih se zapravo i odvija temeljito i obuhvatno razmatranje određenoga gradiva, za učenike su zanimljivi. Pravopisu je posvećena dolična pozornost, primjerice kod zavisno složenih rečenica. Pritom se uvijek uzima u obzir dvojezičnost učenika, i slični problemi u mađarskom jeziku. Autorica ne mimoilazi ni dijalektalne crte, stoga se kadšto uspoređuje zavičajni govor učenika i standardni hrvatski jezik. U udžbeniku dolazi do izražaja načelo postupnosti, do najsloženijih zakonitosti stiže se korak po korak. Nije se smetnulo s uma ni zorno prikazivanje. Ilustracije što ih je izradila poznata grafičarka Katalin Megyeri Kovács, a jednaka tako i brojne tablice, sažeci te druga isticanja i tonizirani dijelovi pridonose razumijevanju i lakšem usvajanju građe, ne govoreći o tome da je time knjiga privlačnija. Jezik udžbenika besprijekorno je točan i biran, a istodobno primjeren polaznicima danog razreda. Gramatička nazivlje, naravno, istovjetno je s onim u matičnoj zemlji. *Vježbenica* usko je povezana s udžbenikom, na nj se nadograđuje, s njim tvori neodvojivu cjelinu. Bogati sustav zanimljivih vježbâ i raznovrsnih zadataka ima jedan jedini cilj: što bolje naučiti i u praksi uspješno primjenjivati propisano gradivo. Uz uvježbavanje nekih tema često se vežu biseri hrvatske dječje književnosti. Kod odgojnih zadataka ne zaboravlja se domoljublje, rodoljublje i jačanje nacionalne svijesti. Zadaci, napose oni u svezi s uvježbavanjem pravopisa i lijepo izražavanja, temelje se također na književna i ina štiva. Jezik i ovo izdanja razmjerno je lak, primjeren djeci dane dobi. Autorica vrlo vješto i znalački vodi učenika zanimljivom gramatičkom i pravopisnom stazom. U skladu s mogućnostima, opremljenost i ovo izdanja dolična je, uz primjenu tzv. dvobojne izvedbe.

Živko Mandić

Jenő Újvári, počasni građanin grada Samobora

Svečana sjednica Gradskog vijeća grada Samobora održana je 26. srpnja uoči tradicionalnog obilježavanja Aninova, najvećega prošenja u samoborskoj župi. U sklopu proslave Dana grada, u kojem danas živi 43 tisuće stanovnika, dodijeljena su priznanja i nagrade među njima i povelja počasnoga građanina grada Samobora koja je ove godine pripala dr. Jenđu Újváriju iz Pečuha.

Dr. Jenő Újvári, kako stoji u obrazloženju ovoga visokog priznanja, zaslužio je naslov počasnoga građanina Samobora za promicanje prijateljske suradnje između gradova Samobora i Pečuha, a posebno u razvoju kulturne suradnje, vezano uz osnivanje Zaklade Zlatka i Vesna Prica, otvorenje Galerije Prica te promicanje lika i djela akademika i donatora Zlatka Prica. Sjednici su nazočili i gosti iz prijateljskih gradova, pa tako i grada Pečuha. Povelju počasnoga građanina Samobora dr. Jenő

Újvári dobio je na prijedlog građana koji svake godine za taj naslov predlažu istaknute pojedince koji su svojim zalaganjem i radom mnogo učinili na promicanju imena i ugleda Samobora. Újvári je u posljednjih dvadesetak godina činio mnogo na promicanju lika i djela hrvatskoga slikara Zlatka Prica, rođenoga 1916. godine u Pečuhu. Zapravo «otkrio» je sa svojim pomagačima mjesto rođenja velikoga slikara koji je potom darovao velik broj slika rodnome gradu u vrijeme kada je Újvári bio ravnatelj Baranjskih muzeja. Poslije je i kao pečuški dogradonačelnik, u dva mandata činio ne male napore u promicanju veza Pečuha i Samobora i za utemeljenje Zaklade Zlatka i Vesne Prica. Danas kao ravnatelj Pécs/Sopianae Örökség Kht-a čini isto.

Jenő Újvári je u svome radu, kao ravnatelj Baranjskih muzeja, od sredine osamdesetih godina radio na tome da se kulturna baština prikaže publici. Za vrijeme njegova ravna-

teljstva utemeljen je Povijesni muzej grada Pečuha, Starokršćanski mauzolej, te svojevrstan na pečuska «ulica muzeja» u kojoj danas nalazimo niz muzeja, s radovima Endre Nemesa, Erzsébet Saár, Ferenc Martyn Pétera Székelya, Ameriga Tota ...

bp

Trenutak za pjesmu

Srećko Diana

TO

To što si prisvojio
to što želiš prisvojiti
ne pripada ti-
stablo masline
sprtva pšenice
zdjela voća
more i zemlja Hrvatska.

Dugoljetni petrovski farnik u mirovini

Zbogomdavanje Ivanu Šneleru

Zadnja julijska nediljna maša u petrovskoj crikvi sv. Petra i Pavla je bila upečatljiva zavolj toga jer je ova bila zadnja prilika kad je Ivan Šneler, kot petrovski farnik, služio crikveni obred. Jur na početku maše ganutljivo je rečeno da ovo „nij zbogomdavanje“ jer dugoljetni dušobrižnik, na prošnju petrovskih vjernikov, i nadalje ostaje u selu, a po mogućnosti će pomoći novomu gosponu u svojem djelu. Umjesto prodike, Ivan Šneler je govorio o svojem nimalo lafknom životnom putu. Kako je zrasao u južnogradišćanskom selu, u Hrvatski Šica, kako je hodio svaki dan na bicikljinu u sambotelsku Biškupsku školu, a kad mu roditelji nisu mogli dalje financirati školovanje, morao je proći djelati. Pokidob ga je tadašnja politika proglasila klerikalnim reacionarom, kroz šest mised je bio zaposlen u poljoprivrednoj zadrugi kot administrator, potom u Juri, kot teški fizički djelač. U medjuvrimenu je zgotovio gimnaziju djelačev i 1954. ljeta su ga gorizeli u jurski seminar. U sambotelskoj katedrali je bio posvećen za duhovnika 1959. ljeta. Poslije sel Lenti, Nyőgér, Kemenesmihályfa, premješćen je u Petrovo Selo 1978. ljeta. Prik 28-29 ljet je Ivan Šneler bio pripravan realizirati svoje ideje, zgradnju farofa, stalno renoviranje crikve i kapele, obnovu oltarov, štatuoov, a uza to mnogo se skrbio kot dobri pastor za svoje Petrovišćane, a zadnje vrime i za sambotelske Hrvate, za ke je misečno jedanput služio hrvatsku mašu u gradu. Ivan Šneler je ovom prilikom zahvalio familijam, vjernikom, ministrantom, općini svu pomoć u njegovom djelovanju i oprostio se je od svoje dugoljetne fare. U ime farskoga savjeta je zahvalio dosadašnjemu farniku za njegovo djelo Imre Filipović, spominjajući i bivše farnike

Petrovoga Sela ki su isto tako kot i Ivan Šneler dali zidati, obnoviti, restaurirati seoske monumente vjerskoga žitka. Ana Haklić u ime ministrantov se je s pjesmom lučila od gospona, kot i mladi Viktor Kohut. Ženski zbor Ljubičica, pod peljanjem Jolanke Kočiš, jačke je stavio u službu za ublaženje teških trenutkov. Načelnik sela Mikloš Kohut je naglasio da „od 1. augustuša aktivan Petrovišćan ide u mirovinu, čiji večdesetljetni trud i djelo se vidi na svakom koraku u selu, na što su gizdavi i sami selčani.“ Za mirovinske dane mu je petrovski prvak zaželio čuda zdravlja i strpljenja, i nadalje med svojimi

Petrovišćani. Edita Horvat-Pauković se je oprostila od farnika u ime mjesne Dvojezične škole i ujedno kao i potpredsjednica Hrvatske manjinske samouprave. Na kraju svetačnoga govora najmladji član farske općine Tama Teklić je opisao vrhovne štacije djela našeg gospona. Uz ostalo je spomenuto da je tijekom ljet 450 kršćenjov, 200 prisegov, 50 zakapanj, već od 12 jezero mašov, 230 litanijov služio skromni Božji sluga. Na kraju zbogomdavanja predan je dar selčanov, kip od velike crikve, a po svetoj maši je bil agapa pred crikvom za narod.

-t/

Bogatstvo ...

Čipkarica iz Lepoglave u Hrvatskom klubu Augusta Šenoa

EGER – Film „Put lubenica“ hrvatskoga redatelja Branka Schmidta osvojio je Grand Prix na međunarodnom 'Slow Film Festivalu' održanom nedavno u Egeru. Međunarodni žiri festivala proglasio je Schmidtov film najboljim između stotinjak prikazanih uradaka. Branku Schmidtu to je šesta glavna nagrada za „Put lubenica“. Nakon Mađarske, film odlazi na Haifa Film Festival u Izraelu, a uskoro će se prikazivati u Americi i Kanadi. Središnja tema filma je trgovina ljudima. Autori su bili inspirirani tragičnim događajem kada se skupina Kineza utopila, pokušavajući prijeći iz Bosne i Hercegovine u Hrvatsku. Uz Krešimira Mikića, kinesku glumicu Sun Mei i Ivu Gregurevića, u filmu glume Leon Lučev, Zijah Sokolović i drugi. Autor glazbe je Miroslav Škoro. Film je nastao u produkciji Telefilma i Hrvatske radiotelevizije. (Hina)

BROĐANCI – Ovogodišnja jubilara Olimpijada starih športova održana je od 23. do 26. kolovoza. Počela je likovnom kolonijom, a završena natjecanjima i dodjelom medalja. Osim športskog dijela, Olimpijada je specifična i po kulturnim sadržajima, poput nastupa kulturno-umjetničkih društava, vožnjom zaprega te zabavnim sadržajima poput panoramskih letova i padobranaca. Ove godine izdana je i monografija „Olimpijada u Hrvata“ čiji je urednik Marin Janković. Olimpijada je počela 1972. godine ni iz čega i od tada je stvorila reputaciju u cijeloj Hrvatskoj. Upravo je Monografija sjećanje na sve koji su pomogli kako bi Olimpijada bila ono što jest danas. Na jubilarnoj Olimpijadi u Brođancima sudjelovale su i ekipe iz Mađarske.

LETINJA – Hrvatska manjinska samouprava na čelu s Vilmošem Lukačem provela je anketiranje roditelja učenika mjesne osnovne škole glede učenja hrvatskoga jezika. Predsjednik samouprave smatra vrlo važnim učenje hrvatskoga jezika u gradiću u kojem ima podosta obitelji preseljenih iz hrvatskih pomorskih naselja, a njihova djeca do sada nisu imala priliku učiti hrvatski u mjestu. Rezultati su iznenađujući, prijavilo se 80 djece od trećeg do osmog razreda. Ravnateljica ustanove Ildikó Boros također je oduševljena i želi pokrenuti učenje hrvatskoga jezika u okvirima kružoka od jeseni, a od 2008./2009. godine željela bi jezik uvrstiti i u nastavu. Vijećnici manjinske samouprave početkom rujna žele sazvati roditelje na forum na kojem će porazgovarati o važnosti učenja hrvatskoga jezika, o mogućnostima blizu hrvatske granice.

Grahijada u Mohaču

Iz godine u godinu sve je više prijavljenih

Oko 1500 ljudi zabavljalo se na ovogodišnjoj mohačkoj Grahijadi

U organizaciji Šokačke čitaonice, u Mohaču je 4. kolovoza četrnaesti put zaredom priređena Grahijada koja je ponovno okupila velik broj ljudi u ulici ispred zgrade Čitaonice. «Ove se godine prijavilo već više od tristo osoba koje su registrirane, a to znači oko 1200-1500 ljudi, sudionika i gostiju. Od toga je prijavljeno 93 kuhara, a grah se kuha čak u 202 zemljana lonca. Mislim da je to sada već stvarno postalo velikom šokačkom tradicijom, a dolaze nam i ljudi iz okolnih naselja, iz Vršende, Sečuja, Bara i gostiju iz Hrvatske, Hrvatski radio Osijek i njihovi prijatelji», reče nam Đuro Jakšić, dopredsjednik Čitaonice koji je s predsjednikom Antunom Kovačevićem kuhao za svoje uže društvo i goste. Bez zadanoga programa, ali je ipak bilo sadržajno, prava pučka veselica koja privlači i one koji ne kuhaju, ali su željni dobre zabave. «Naša je želja bila upravo to da se naglasak stavi na obiteljski ambijent, bez određenog protokola. Ipak, kao čitaonica, organizirali smo i program, jer ima ljudi koji dolaze samo vidjeti, zabaviti se i družiti, a za dobro raspoloženje pobrinuo se i naš TS Šokadija koji svira cijelo popodne, a uvečer će se slavlje nastaviti plesnom zabavom na kojoj će svirati Orkestar Badel.»

Između 13 i 14 sati počelo je kuhanje, a iz

Dok su svirci večerali, tambure su se odmarale

sata u sat bivalo je sve više ljudi, koje je privlačio glas šokačkoga slavuja Anke Kršić zvuk tambure. Okupljene je pak uživao zabavljao TS Šokadija. Oko zemljanih lonaca te uz kapljicu dobrog vina družili su se prijatelji, znanci i njihovi gosti. Raspoloženje je raslo, a nakon večere priređen je šokački bal, pa je zabava potrajala do sitnih sati.

Zanimalo nas je kako se može uopće doći na Grahijadu.

«Ako netko želi doći na Grahijadu kuhati najprije se mora prijaviti Šokačkoj čitaonici registrirati se da bismo mu mogli osigurati mjesto. Nadalje mora imati glineni, ili, kako Šokci kažu, zemljani lonac, i naravno grah dimljenim mesom. Sigurno je da će se dobro osjećati – ističe Đuro Jakšić, koji nam ujedno otkriva kako on priprema grah, koji se kuha tri do tri i pol sata. „Stavljam samo svinjsko meso, i to koljenicu, meso od vrata ili od šunke, ali sve mora biti dimljeno. Kuha se šokački grah, šareni grah, stavlja se luk, mrkva, peršin, sol te mljevena crvena paprika.»

Obavezno dođite u Mohač idućeg ljeta na XV. Grahijadu, jer ako ste već bili, zasigurno ste se dobro osjećali, a ako još niste, onda trebate otkriti dobru zabavu koju vam nudi, za obitelji i za prijateljska društva. S. L.

Za dobro raspoloženje pobrinuo se i TS Šokadija

Kašad

Šokački dan

Foto: Arhiv HG

Tomo Horvat pobjednik natjecanja dvoprega održanog nedavno u Kašadu

U organizaciji Hrvatske manjinske samouprave sela Kašada, 28. srpnja održan je prvi Šokački dan u tome južnobaranjskom selcu na najjužnijoj točki Mađarske, u kojem stoljećima žive i šokački Hrvati. Dan je započeo svetom misom na hrvatskom jeziku u mjesnoj crkvi koju je predvodio dekan Ladislav Ronta, a nastavljen folklornim programom na dvorištu seoskoga doma kulture u kojem su sudjelovali: KUD Mohač iz Mohača, Mješoviti pjevački zbor iz Harkanja, KUD umirovljenika iz Belišća, KUD Délpont iz Bremena, KUD Sukár Lulugyár iz Bremena, Djeca iz Kašada, KUD Dola iz Kašada, a na Šokačkom balu svirao je orkestar Badel.

Kašad nam je posljednje srpanjske nedjelje već godinama bio i odredište i cilj. Mnogobrojna folklorna društva iz Mađarske, Hrvatske i Vojvodine okupljala su se na međunarodnome folklornom festivalu „Zajedno za jedno” u organizaciji KUD-a Dola te uz potporu mjesne i hrvatske samouprave naselja pronoseći potom glas ovoga selca nadaleko. Festival je nadržao granice i mogućnosti u prvom redu financijske ovoga maloga sela. Ove su se godine mještani, u prvom redu Hrvatska manjinska samouprava, uz potporu i pomoć mjesne samouprave, odlučili da posljednja nedjelja mjeseca srpnja bude u znaku Šokačkoga dana. Naime, i sam položaj KUD-a Dola nije čvrst, ravnateljica Rita Vorgić, bar po saznanjima našeg uredništva, razmišljala je i o odricanju od te dužnosti, izgleda da će ipak i nadalje ostati na čelu KUD-a, kako je izjavila za Hrvatski glasnik, opovrgnuvši vijest koju smo mi donijeli u našem srpanjskom broju. Raduje nas ta činjenica jer su Ritine zasluge u promicanju Dole i imena sela Kašada neosporne u posljednjih sedam osam godina rada i djelovanja društva. I Dola je nastupila na Šokačkom danu s bogatim programom kašadskih Šokačkih plesova, Zagorskim plesovima te Podravskim blokom.

Kako je naš tjednik izvijestila Zorica Gavalier, zastupnica Hrvatske samouprave sela Kašada te seoske samouprave, i jedna od

motora pokretača svih hrvatskih aktivnosti u tome mjestu, Šokački dan trebao bi postati tradicijom koja će okupljati Hrvate u Kašadu iz godine u godinu.

Priredbu su svojom nazočnošću počastili i konzul gerant Generalnoga konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu Vesna Njikoš Pečkaj, te predsjednik Skupštine HDS-a Mišo Hepp. Svetu misu na hrvatskome jeziku uza sudjelovanje mješovitoga zbora harkanjskih Hrvata predvodio je velečasni Ladislav Ronta koji odnedavno, uz harkanjsku župu, obavlja i svećeničke poslove u salantskoj župi. Posla ima napretek, ali se ovaj svećenik Hrvat, rođen u Križevcima, raduje svakoj prilici služenja svete mise na hrvatskom jeziku. Ovogodišnji Šokački dan ostvaren je uz novčanu potporu kašadske Hrvatske manjinske samouprave, lokane samouprave sela Kašada na čelu sa Stipom Oršokićem, Javne zaklade za nacionalne i etničke manjine, te Hrvatske državne samouprave, ali on ne bi bio moguć bez zalaganja gotovo svih Kašadaca koji su danima radili kako bi sve proteklo u najvećem mogućem redu.

Program, u kojem je sudjelovalo domalo 150 izvođača, oduševio je Kašadce. KUD Mohač izveo je splet šokačkih plesova iz Vršende, Santova te bunjevačke plesove te koreografiju voditelja Društva Stipana Filakovića Veseo i tužan Semartin. Možda je najveseliji trenutak Šokačkoga dana bio nastup kašadskih mališana s modernim plesom. Okupilo se desetak mališana, samoinicijativno, te su uz pomoć Anice Sondi uvježbali krasan program. Bilo je izvrsno, kazali su Kašadci i njihovi gosti. Na večeri se okupilo tristotinjak osoba, a izvrsne kuharice Eva Kovač i Anica Plužar nisu štedjele svoje znanje kako bi ona bila što ukusnija. I ne smijemo ovdje pohvaliti samo njih dvije, kazuju nam organizatori, već sve Kašadce koji su neumorno pomagali u ostvarenju Šokačkoga dana, a njih je doista bilo mnogo. Da bi veselje potrajalo do zore, pobrinuo se Orkestar Badel koji je zabavljao plesače do kasnih jutarnjih sati.

bpb

SEPETNIK – Zoltan Markač, predsjednik Hrvatske manjinske samouprave, od jeseni želi organizirati učenje hrvatskoga jezika za odrasle i djecu. Za djecu bi to bilo osigurano u mjesnoj osnovnoj školi u okviru kružoka, a za odrasle će pokrenuti tečaj. Prema interesiranju do sada bi hrvatski jezik učilo osam učenika i šest odraslih.

ERTILOŠ – Mjesna samouprava Ertiłoša, kod ušća Mure u Dravu, već više godina gaji dobre odnose s naseljem Legradom, onkraj Drave. Nakon društvenih promjena uobičajeno je da se svake godine na jedan dan otvori granični prijelaz na Dravi, i tako je to bilo i ove godine, 29. srpnja. Marija Kunoš, načelnica Ertiłoša, planira da se taj granični prijelaz preko Drave oživi za svakodnevi prolaz s mogućnošću prijelaza skelom.

BELEZNA – Blizu naselja na Brdu sv. Mihajla nekoć je postojala utvrda Nikole Zrinskog: Novi Zrin. Predstavnici Fakulteta nacionalne obrane Miklósa Zrínyija iz Budimpešte već godinama vrše iskopavanja na tome području. Međutim, zbog mnogih razaranja vrlo je malo ostataka i ona su razbacana po mjestu. Ove godine za istraživanja rabili su i detektore. Pomoću njih pronadani su olovni metci a u obližnjem vinogradu topovske kugle. Mjesto su posjetili i predstavnici Muzeja Zalske i Somodske županije. Muzeji i Fakultet će 30. rujna potpisati memorandum o suradnji u daljnjim istraživanjima te formulirati svoje zadatke. Prilikom svečanog potpisivanja održat će se I. povijesne gradske igre uza sudjelovanje mađarskih, hrvatskih i turskih izvođača, te kulturni program.

KOTORIBA, KERESTUR – Od 6. do 10. kolovoza u Kotoribi se održava Otvorena zabavna škola nogometa, koja će se provesti uz pomoć humanitarne organizacije iz Norveške, Općine Kotoriba; Donje Dubrave i Donjeg Vidovca. Školu će pohađati djeca 3. i 4. razreda osnovne škole iz spomenutih mjesta, a sudjelovat će i učenici iz Kerestura.

JURA – U Juri na jesenski izbori oko pedeset Hrvatov je registrirano, i oni su prvi put mogli glasati za zastupnike Hrvatske manjinske samouprave. Ovo tijelo 15. augustuša (srijedu) je održalo svoju prvu javnu tribinu početo od deset uri u vlašćem uredu (Ulica Endrea Bajcsy-Zsilinszkyja 24), a potom slijedila je diskusija pod naslovom „Hrvatski vrt”. Kako je rekao Ferenc Árvai-Oltyán, predsjednik Hrvatske manjinske samouprave u Juri, deset procentov jurskoga stanovništva po prezimeni sigurno ima hrvatske korijene, samo je već asimilirano.

Dan sv. Ane u Pustari

Zaštitnica sela Pustare je sv. Ana, njoj je posvećena i nedavno izgrađena crkva, stoga se uvijek na Svetu Anu održava proštenje. Nekada je proštenje bilo vrlo značajan događaj, ljudi su primali goste, rođake, odlazili su na sajam te uvečer se družili na zabavi. Sjaj tih proštenja malo se smanjio, stoga je novoosnovana Hrvatska manjinska samouprava mislila da ga vrati.

Pustarska Hrvatska manjinska samouprava, na čelu sa Stjepanom Mađarom, odlučila je prirediti Dan sv. Ane, 29. srpnja, na kojem je željela okupiti mještane, predstaviti se kao novoosnovana organizacija i privući pozornost na vrijednosti nacionalne kulture i jezika.

Smatrali smo da proštenje nije bilo proslavljeno kako treba, pa smo mislili da priredimo i športski i kulturni dan. Mislim da smo uspjeli okupiti mještane, a uz to bile su nazočne i kulturne skupine drugih hrvatskih pomurskih naselja. Pokušali smo uključiti razne naraštaje, ponuditi raznoliki program, za djecu smo osigurali igraonicu, za ljubitelje športa nogometne utakmice, za svakoga kulturni program, a bilo je čak i liječničke kontrole – kazao je predsjednik.

Dan je započeo glazbenim buđenjem puhačkog orkestra iz Letinje, a nastavljao se svetom misom. U poslijepodnevnom satima su doigrane nogometne utakmice između domaće momčadi i pomurskih nogometaša.

U početku kulturnog programa nakon pozdravnih riječi g. Mađara Dan sv. Ane otvorio je predsjednik Hrvatske državne samouprave Mišo Hepp, koji je čestitao svim mještanima svečani dan, zahvalio je na pozivu i naglasio važnost čuvanja tradicija, iznad svega čuvanje materinskog jezika.

Kulturni program je započeo mažoretkinjama iz Letinje, nakon čega su slijedili zborovi iz Mlinaraca, Kerestura i Pustare, koji su otpjevali hrvatske pomurske pjesme. Sumartonski tamburaši i u Pustari su oduševili publiku s pomurskim, slavonskim i dalmatinskim pjesmama.

Nakon programa u uredu samouprave predsjednik HDS-a i predsjednici manjinskih samouprava porazgovarali o mogućnostima suradnje, obavijestili su jedan drugog o budućim nastojanjima, iznijeli probleme gdje

bi voljeli dobiti pomoć. G. Hepp, kao član kuratorija Zaklade za nacionalne i etničke manjine, dao je savjete u svezi s natjecajima, informirao je nazočne o raznim mogućnostima. Savjetovao je predstavnicima manjinskih samouprava da se u nekim pitanjima udruže te pokušaju uspostaviti dobru suradnju i s mjesnom samoupravom. G. Hepp je naglasio važnost komunikacije među samoupravama i obećao da će poraditi na tome.

Kratak razgovor s predsjednikom HDS-a Mišom Heppom u Pustari:

Kakvi su Vaši dojmovi nakon provedenih nekoliko sati u Pustari?

– Prije trideset godina sam bio u Pustari i bio sam vrlo sretan kada sam saznao da manjinska samouprava prvi put se očituje pred javnošću, i bio sam znatiželjan. Kad sam stigao u selo, sjeo sam među članove pjevačkog zbora iz Mlinaraca, malo smo popričali pa oni su razgovarali na mađarskom jeziku i ja sam im rekao pa zašto ne bismo govorili na hrvatskom jeziku kada ga svi znamo, i svi su odmah prešli na hrvatski jezik. U početku mi se činilo da neće biti mnogo ljudi, ali publika se okupila, bilo je više stotina ljudi, pored šatora su bili nogometaši, sreo sam mnoge ljude i lijepo smo porazgovarali. Ustanovio sam da u selu ima potrebe za društvenim životom. Upoznao sam novoizabranog predsjednika Stjepana Mađara, pa predsjednika iz Petribe Čabu Prosenjaka. Drago mi je bilo čuti dobre vijesti: u Letinji 80 djece želi učiti hrvatski jezik. Znači unatoč tomu što se zatvaraju škole, mislim da ako su na pravom mjestu pravi ljudi i oni se angažiraju, onda se vidi da

to nije tako crna situacija. Ako roditelji saznaju budućnost svoje djece, a u toj pogrešnoj regiji bit će radnih mjesta koja zahtijevati znanje hrvatskog jezika. Stekao sam dojam da je nešto krenulo u Pustari, a budućnost će pokazati da li će biti trajnije. Vidim da i načelnik Tibor Szirmai, predsjednik, želi raditi za dobrobit Hrvatske. Jedini problem je međusobno kontaktiranje na hrvatskom jeziku, posebno mladih, koji se teško usuđuju govoriti, ljudi su izgubili naviku da komuniciraju na tom jeziku. Mislim da je hrvatski jezik profitabilan, i to sam pokušao naglasiti.

Tijekom razgovora rekli ste da želite posjetiti sve hrvatske manjinske samouprave u Mađarskoj. To zbog promidžbe HDS-a i da ih upoznate?

– I jedno i drugo. Kada sam dobio riječ da otvorim priredbu, mnogi ljudi su sada prvi put čuli da postoji HDS i da ima nekih ljudi koji tamo rade i bave se nekim manjinskim pitanjima. Ja mnoge ljude znam, ali ima novih predsjednika, koje još ne poznajem, volim se upoznati i s načelnicima. Suradnja je vrlo važna. Ovdje u Pustari vidljiva je dobra suradnja lokalne i manjinske samouprave.

Otkada ste izabrani za predsjednika, već ste četvrti ili peti put u Pomurju. Što ste uočili, kakvi su problemi u toj regiji, različiti naspram ostalih ili slični?

– Manje-više u svim hrvatskim regijama u Mađarskoj problemi su slični. Gorući problem je školstvo, to se očito vidi od Bačke do Gradišća preko Zale pa i u Baranji. Problemi su nastali zbog novog zakona koji skoro uništava male škole, jer samouprave iz glavnih varine ne mogu financirati školu i dolazi do spajanja. Taj problem postoji i u Zali. Na tom pitanju Odbor za školstvo radi s punom parom. Svaka regija je ipak specifična; negdje nema djece, negdje ima dovoljno djece, nema prostora, negdje crkva uzima prostora pa treba smisliti drugi. Zakon dopušta preustroj do 2008. g., pa izgleda da smo dobili malo vremena da se za iduću školsku godinu pripremimo na taj način da odgovorimo našim ustanovama i zaustavimo trend izumiranja. U Letinji su ljudi već uvidjeli da je potreban hrvatski jezik jer djeca lakše dobivaju radna mjesta.

U ime Hrvatske državne samouprave obećali ste predsjednicima svesrdnu pomoć. Na što ste mislili?

– U malim segmentima možda možemo pružiti i materijalnu pomoć, ali ono što im treba HDS, to je moć informacije, pokušat ćemo preko svojih veza pomagati. Katkad su tu mala pitanja koja vode rješavanju većih problema. Važno je da se približimo u ljudskom segmentu i pokušamo jedan drugom pomoći za dobrobit Hrvata.

Pjevački zbor iz Pustare

Treći put zaredom plesni tabor u Čikeriji

U suorganizaciji KUD-a «Rokoko» i mjesne Hrvatske manjinske samouprave, od 16. do 21. srpnja u Čikeriji je treći put zaredom održan ljetni plesni tabor za djecu.

– Tabor je uglavnom okupio djecu iz mjesata, ali su s njima došli i sudionici sa strane, međutim, i oni su podrijetlom iz Čikerije, pa su se samo vratili doma – ističe predsjednik hrvatske samouprave.

Kako nam još reče Miloš Pijuković, voditelj omladinske skupine, koji je bio zadužen za logistiku, tabor je popularan među djecom, a ove godine se okupilo 28-30 sudionika.

– Prije svega obnovili smo sve ono što znaju od plesa, pjesama i hrvatskoga jezika, a zatim nam je gost bio koreograf KUD-a «Tanac» iz Pečuha József Szávai koji je s djecom uvježbao bošnjačke i šokačke plesove iz Baranje, te slavonske dječje igre, čime smo proširili repertoar našega dječjeg društva. Ono već godinama radi, a njeguje ponajprije bunjevačke plesove i pjesme. S djecom su radili odgojiteljica Kata Vizin i voditeljica

dječjega društva Timea Matoš Zomborac. Snaš Kata Babić uvela nas je u tajne bunjevačke kuhinje. Ove godine naučila nas je peći kolače lakumiće. Svake godine do sada naučili smo nešto novo, tako smo prve godine pravili listiće, a prošle godine božićnu badnjaču. Zatim još treba spomenuti Moniku Vizin Filaković, Erzsébet Selymes, a bilo je još i drugih koji su radili s djecom. Svima njima treba čestitati i zahvaliti. Zahvaljujemo i HDS-u na novčanoj potpori (60 tisuća forinti) koja nam je dodijeljena putem natječaja. Imali smo u planu da ćemo posjetiti Pečuh i Harkanj, ali zbog skromnih novčanih sredstava taj dio programa nismo mogli ostvariti, stoga smo organizirali kupanje u bližoj Kiskunmajsi. Moram spomenuti da smo tijekom tjedna ugostili i djecu iz Kelebije, a mi ćemo kasnije uzvratiti posjet.

Sada slijedi odmor, a od jeseni sve kreće po ustaljenom redu, svatko kreće na posao, u školu, i nastavlja svoj rad.

S. B.

MALA STRANICA

Izradio: Dijana Kovačić

Tko sam ja?

Baš još nikada nisam razmišljao o tom pitanju, ali kada nam je vjeroučiteljica zadala da na tu temu napišemo nešto, počeo sam razmišljati. Ime mi je Stjepan Turul, imam četrnaest godina i od jeseni ću pohađati već osmi razred osnovne škole. Razmišljao sam već o tome zašto sam dobio ime Stjepan. Mama mi kaže da sam ga naslijedio od tate. Sviđa mi se, pogledao sam u knjizi i znam da znači vijenac. Mislim da mi pristaje to ime jer je vijenac nagrada i ja se baš volim natjecati, ponekad mi je uspjelo dobiti «vijenac».

Razredni drugovi mi kažu da imam glavi chip, jer brzo učim, lako pamtim i nekad znam i neke čudne stvari. Mislim da sam te osobnosti naslijedio od mama i od tate.

Na žalost pored dobrih imam i loših, možda one su se same stvarale. Np kad mama kaže da treba ići u dućan često sam lijeno otići, ali sam ipak znao otići.

Znatželjan sam, često prisluškujem što odrasli razgovaraju, interesiraju me mnoge stvari.

Više puta su iskušali moje strpljenje dosta sam strpljiv, ali kada me preduo namjerno živciraju, onda i ja znam planuti.

Mnogo se igram sa sestricom, a primijetio sam da više nemam toliko strpljenja kao prije.

Volim se voziti biciklom, koturaljka moji prijatelj. To često činim sa svojim najboljim prijateljem. Hobi mi je još i sviranje, sviram u orkestru, dosta dobro sam prilagođavam društvu.

Ne volim prepotentne osobe i zbog toga ne želim ni ja biti takav. Poslušam svakoga, ne volim nikoga vrijeđati.

Mislim da je važno poznavati samoga sebe, jer onda lakše znamo planirati svoj život. Još ne znam za što želim učiti, znam da volim prirodu i matematiku, vjerojatno ću na tom polju učiti dalje.

Stjepan Turul
učenik 8. r., Serdahe

POZIVNICA

Srdačno Vas pozivamo na
XIII. Bočnjačko sijelo
koje će se održati 25. kolovoza 2007. godine
u Kukinju.

PROGRAM:

- 7.00 **Ribičko natjecanje** na I. Jezeru u Malomvölgyu
- 8.00 **Buđenje uz glazbu**
- 10.00 **Mali nogomet** na kukinjskom nogometnom terenu
- 15.00 **Revijalno kuhanje**
- 16.00 **Sveta misa** /mlč. Ilija Čuzdi/
- 17.15 **Otvaranje izložbe** slika Marice Pečuvac-Dobszai
- 17.30 **Folklorni program**
Pjevački zbor Augusta Šenoa iz Pečuha
Pjevački zbor Snaše iz Pogana
KUD Marica iz Salante
Mješoviti pjevački zbor iz Harkanja
Mješoviti pjevački zbor i orkestar Ladislava Matušeka iz Kukinja
- 19.00 **Proglašavanje rezultata**
- 20.00 **Zabava uz svirku orkestra ORAŠJE**

Hrvatska manjinska samouprava
Kukinji

Teta Arankini cimere

Dar koji su stavili u prozor

Nekoć su se u pomurskome kraju održavale svadbe većinom zimi, naime, tada još nije bilo hladnjaka ni zamrzivača da bi se moglo staviti u njih hrana. Promjenom vremena, modernizacijom i običaji su se promijenili. Vjenčanja se održavaju u toplije vrijeme, od kasnoga proljeća do rane jeseni, kako loše vremenske prilike ne bi smetale veselju. Nekada su se svadbe održavale gotovo tri dana, od prosidbe do ludovanja od petka do nedjelje, održavale su se u kući, pa je trebalo sve preurediti da stane mnogo gostiju, a nakon svadbe cijelu kuću obojiti zbog posljedica veselja. Danas je to jednostavnije i udobnije, treba unajmiti neki veći prostor, restoran ili dom kulture, gdje može stati mnogo ljudi, pa se lakše može veseliti.

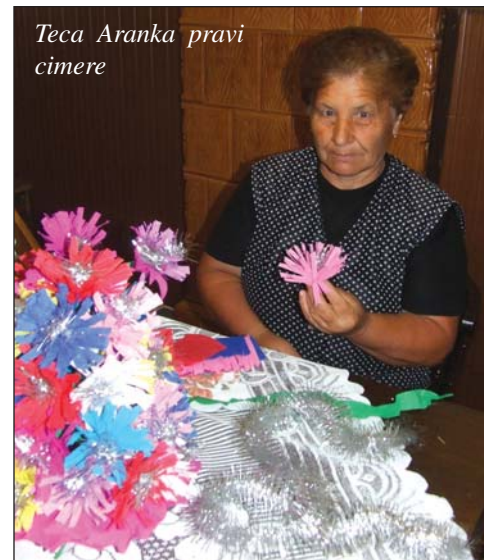
Na svadbama hrvatskih obitelji od prijašnjih običaja očuvali su se neki koji još podsjećaju na «stare goste», takva je i izrada «cimeri». Što su cimere? To su ukrasi od šarenih krep-papira koje se stavljaju na svadbeni stol, na zastavu i na cer. Preko ljeta teta Aranka Capari iz Sumartona nekoliko puta je izradila cimere za svadbu. Dok ih je pravila, potražila sam ju u kući.

Da sem bila malička, vek sam gledala pri Matolijevim kak se slažu cimere, i oni su negda slagale, onda sam vek pre njis gledala, pak sem malo i nafčila, vidla sam kak se slaže. Ondak su tu bili i suseda, oni su već frmli tri-četiri leta, ona me je nafčila delate cimere. Ja već jeno deset let slažem i sako leto da so svati dojdu k meni, pak mi vele kaj im napravim cimere – reče teta Aranka.

Kamo se stavljaju cimere?

To je bilo za svate tak kaj smo slagali dara, pak da je sneha dišla v drugu hižu, ondak je to ona dela v blok. Morala je deti v blok kaj bi vidli da je mlada sneha v hiži bilo je vuni dva meseca. Neke žene so hodale po seli pak gledale da je vuni dar po bloku. Prajili smo išče na cer, pak na zastavu, znali smo deti na kvaku da su dišli zvati mužikaši, sam već nečuju zvate.

Teta Aranka pravi cimere

Što sve treba da biste napravili cimere?

Za cimere je tre zeti šika, krep-papera, drota, svetloga papera, zo tem slažemo. Pre de zememo papere sakojačke farbe kaj b zorno pak zrežemo kak je tre. Zemem džika, ondak namotam papera, zemem drota, dro tom gore svežem, to bo ruža, ondak pa zelenem namotam. Zememo drota pak sve žemo ž njim. Zotoga se slaže čokorek, vu svit denemo. Treja pazite kaj ne ide širom. Drot na sredini deblejši denemo, hapim se zgor pak idem kolek, vek jen red. Tak štiri reda s napraji. Ruže se slagaju kak hočemo, jempe denem v sredinu črleno, pak modro al žuto kak nam to dojde.

Gdje uzmete te materijale?

V štecunu v Kaniži moči je kupiti. Vek hoče da im slažem, on kupi pak ja sam delam.

Kakve cimere ste vi imali kada ste sudali?

Ja sam ran takva mela, meni so slagali Matolijevi, išče pomlam, onda sem mela n cer, dara i znali so slagati cimere i na perece perece spekli pak deli gore na steklo, lep gore stajili cimere, ve več se to ne dene. Del sem na blok dara, pomlam kak je to lepo bilo.

Treba li puno vremena dok sve cimere izradite za svadbu?

Čez tri dni moči je složiti. Naprajim si ča rada delam to. Negda se fnogo kinčilo, išče s i vevca z toga delali kaj je mlada nosila da j išla po seli i v cirkvu, mladoženja pak je staj na škerlak cimera. Ondak je trejalo tjede dni. Ve išče dagda delamo na autobus al pa na auto.

Jeste li naučili svoju kćer da pravi cimere?

Kčer mi neče, ni unuki mi nečuju delate, već ja sama slažem to vu Sumartonu, meni j to lepo slagate. Ja ran tak slažem kak je t negda bilo, nikaj drugačkoga ne dener nuter. Ja sem tak v miru dok delam, malo popevlem, pak jen red drugi red pak j gotovo.

Dan sela u Plajgoru

Svetačnost kod Bellovicheve kapele

Dan sela u Plajgoru ovoga ljeta je bio povezan sa svetačonošću obnovljene Bellovicheve kapele, na brigu Glavici. Obitelj Bellovich je darovala čuda za ovu kapelu u 17. stoljeću, a po trinaest ljeti ju je dala obnoviti familija

Dreisker. Na negdašnjem brigu vinogradarov je 22. julija (nedilju) svetu mašu služio Štefan Dumović. Po maši su ljudi išli piše va vrućem, sunčanom dopodnevnu od štacije do štacije, i tote su se malo okripili pilom, a u kulturnom domu divljim gulašom. Zatim je slijedio bogati kulturni program u izvedbi pjevačkoga zbora Peruška Marija, folklorne grupe Čakavci, tamburašev Žice. Sve te grupe su dospile iz susjednoga Hrvatskoga Židana. Već ur su nam svirali i Židanski bečari, a zatim su se neki zatancali na mužiku Matije Dorkaca. Oko 200 ljudi se je jako dobro ćutilo toga dana.

Vince Hergović
Foto: Balázs Pati

Petroviska svadba sa 420 gostov

Kad se udaje folkloristica HKD-a Gradišće

Člani HKD-a Gradišće s mladohižniki

Hajnika i Tomaš

Najlipši par od posnašnic i stačilov: Danica Handler i Jandre Horvat

Duga je bila povorka ka je sprohodila zaručnicu i zaručnjaka do crikve

šnic i stačilov, kot i u narodnu nošnju obličeni tancoši, a tomu je bio razlog da je Hajnika većdesetljeća dugo član Hrvatskoga kulturnoga društva *Gradišće*. Uza to mnogo ljet je bila aktivna i na mjesnoj pozornici, kot kotrig igrokazačkoga društva, a ljetodan prlje smo još skupa prikazali *Petrovisku svadbu* na sceni. U domaćoj crikvi sv.

Štefana su mladi potvrdili svoju ljubav pred mjesnim farni-kom Ivanom Šnelerom i kermendskim kapelanom Istvánom Császárom. Za presenečenje su jednu jačku skupno izjačile i matere mladohižnikov: Bare Filipović (gdo je i kantorica u Petrovom Selu) ter Ana Milišić-Horvat. Muzičko oblikovanje crikvenoga obreda ovput je na se zela Ana Jušić, kantorica iz Hrvatskih Šić. Po staroj petrovskoj navadi, pred crikvom su za gratuliranjem, pozivači istancali narod i odsprohodili svate do šatora kade su veseli šereg dočekale soka-

čice čuvarnice, ke su i ovom prilikom fanjski i ukusno kuhale. Goste su izmjenično zabavljali domaći sastavi, tamburaši Koprivica, Pinka-band i Pinkica.

Za večerom jur tradicionalno, dar predaj folkloriši, a ovput su to učinili u okviru polurnoga kolo-bloka, dokle je tanac zaručnice durao poldrug ure. Zatim su dohadjali babe, još i u već valov i u tancu ter veselju hudo je došlo i do svitanja. Mladoga par ujutro su još na traktoru vozili domom, a pratećemu mnoštvu pravoda se je šikalo ponukati domaću šunku iz komore Andraša Horvata. dokle su mladi prošli na medene dane, još s vik spomenu najlipši trenutki prisega, a vrijeme da budu gotovi i brojni kipici ter videosnimke.

Mladomu paru željimo uprav tako zabavan, veseo i sričan žitak kot je bila njeva svadbena noć. Većkomu nepozabljiva!

-Tihomir

U staru dob u Pinčenoj dolini sve svadbe su držali doma, to pak nij bila laka stvar ako gledamo skrbi, a gor financijsku stranu. U najnovije vrime budući hižni pari i njevi najbližnji si najdu gustokrat jednostavnije rješenje, svadbenu večeru i zabavu držu u restoranu. No, zavolj velikoga broja pozvanikov moremo reći da pred kratkim su imali u Petrovom Selu jednu od najvećih svadbov u zadnji ljeti. Subotu, 21. julija, sa 420 gostov pod šatorom smo svadbovali, a na ovu „zvanarednu feštu” su se pripravljali brojni ljudi jur prlje, tajedne dugo. Uprav tako kako je to napišeno u stari svadbeni scenariji: motali smo salvete, pantljike, postavio se je šator, zaklane su svinje, rizance su misile žene, pobrali smo tanjerov, ekcajgov i nakinčili na zadnji dan cijeli šator. Sve te tehničke zadaće srično su riješene. Zaručnjaka Tomaša Filipovića i zaručnicu Hajniku Horvat je od divojačke hiže peljalo deset parov od posna-

Folkloriši su slavljenike pozvali „na svadbeni piknik”. Peljač tancošev Petar Škrapić nuka šampanjac

„Napred“ opet na prvome mjestu

Društvo Horvata kre Mure još 1992. g. prvi put je priredilo Hrvatski pomurski nogometni kup na koji su se mogla prijaviti hrvatska naselja. Tradicija nije prekinuta, pa je ove godine nogometni kup priređen 15. put. Sudjelovale su momčadi iz mjesta gdje su osnovane hrvatske manjinske samouprave: Bečehela, Fičehaza, Mlinaraca, Kerestura, Pustare, Sepetnika i Sumartona. Ove godine pomurski kup već šesti put zaredom osvojio je NK «Napred» iz Sumartona.

Pomurski hrvatski nogometni kup je započet 4. kolovoza po dvjema grupama na dva mjesta, u Sepetniku i Sumartonu.

U Sepetniku su igrale nogometne ekipe: domaćini, koji su u županijskoj II. klasi, Pustara, ekipa I. klase županijske lige i Bečehel.

Rezultati preliminar-nih grupa u Sepetniku: Sepetnik – Bečehel 3 : 0, Pustara – Bečehel 3 : 1, Sepetnik – Pustara 4 : 2.

U Sumartonu su se borile četiri ekipe: domaćini s mjestom u županijskoj ligi prve klase, Mlinarci ekipa u II. klasi, Kerestur i Fičehaz.

Rezultati preliminar-nih grupa u Sumartonu: Napred – Kerestur 5 : 0, Mlinarci – Fičehaz 6 : 0, Napred – Fičehaz 7 : 0, Mlinarci – Kerestur 5 : 0, Fičehaz – Kerestur 0 : 3, Napred – Mlinarci 3 : 0.

U nedjelju, 5. kolovoza, u Sepetniku su održane završne utakmice.

Predsjednik sepetničke Hrvatske manjinske samouprave Zoltan Markač rado se primio organizacijskih poslova završnih utakmica želeći i time pokazati aktivnost manjinske samouprave. Na novome modernom nogometnom igralištu (lani je predano) okupilo se oko tisuću gledatelja, navijača. Kako bi se momčadi i svi nazočni dobro osjećali, predsjednik se pobrinuo da bude i tombola, čiju su nagradu osigurali sponzori.

U Sepetniku u finalu prvo su se borili za peto mjesto Bečehel i Kerestur (2 : 0), zatim za treće mjesto momčadi sela Pustara i Mlinaraca (1 : 0). Potom je slijedila završna utakmica između Sepetnika i Sumartona.

U prvom poluvremenu golom Jože Mihovića Napred je uspio izboriti vodstvo, ali u drugom poluvremenu, već pred samim krajem, Sepetnik je izjednačio. Rezultat utakmice je odlučeno jedanaestercima. Deset su zabili Sumartanci, a devet Sepetničani.

Pobjednička ekipa

Nakon utakmica predsjednik Društva Horvata kre Mure Ladislav Penzeš uručio je priznanja i pehar. Nagrade za najboljeg igrača dobili su: Vince Guistav iz Kerestura, Peter Varga iz Bečehela, Stjepan Vuk iz Mlinaraca, Gabor Horvat iz Pustare, Norbert Kovač iz Sepetnika i Norbert Rodek iz Sumartona.

Najbolji igrač kupa bio je Čaba Murai iz Sepetnika, najbolji vratar Atila Kočmaroš iz Sepetnika, a najtalentiraniji mladi igrač Peter Kuzma iz Sumartona. Igraču s najboljom tehnikom, Đuri Holenderu, dodijeljeno je priznanje Đule Žigulića. Najviše golova da je igrač Napreda (sedam) Franjo Adorjan.

Mišljenje Stjepan Markeka, trenera NK Napreda (drugi trener je Jože Mihović) o igri Napreda: Zadovoljan sam igrom naših nogometaša jer treba dodati da su nedavno otišli mnogi ključni igrači i vrlo mnogo mladih igrača u ekipi. To je dobro jer više ih ima u Sumartona i to jača zajedništvo. Završna utakmicu su pobijedili s jedanaestercima jer je bilo neriješeno 1 : 1, ali mislim da su se igrači jako umorili na prethodnim utakmicama, na kojima su igrali s vrlo dobrim rezultatima.

Sumartonska momčad u budućnosti još ima vrlo mnogo posla, treba da igrači usklade svoju igru, da rade na kondiciji i mi, treneri, radit ćemo na tome.

bet

HARKANJ – Kako nas je obavijestila predsjednica Hrvatske samouprave grada Harkanja Žuža Gregeš, Mješoviti pjevački zbor harkanjskih Hrvata, koji djeluje pod moralnim okriljem Hrvatske samouprave, ima niz nastupa i u nastupajućim mjesecima. Tako se spremaju za nastup na Bošnjačkom sijelu koje će biti održano u Kukinju 25. kolovoza, a pozvani su i u Fok na Hrvatski dan koji će se u organizaciji tamošnje Hrvatske samouprave održati 22. rujna, dok je u organizaciji zbora i priprema skorašnjega hodočašća ovoga puta u hrvatsko marijansko svetišće Mariju Bisticu.

HARKANJ, SELCE – Ima tome već više od mjesec dana otkada su učenici harkanjske osnovne i glazbene škole Pála Kitaibela, njih četrdesetak, sa svojim nastavnicima, na čelu s neumornom Đurđom Geošić Radosnai, boravili u Selcu na Jadranskom moru. Naime, od 22. do 29. lipnja oni su u skladu s već višegodišnjom tradicijom, a uz pomoć Hrvatske samouprave grada Harkanja, samouprave grada Harkanja, Organizacije hrvatskih samouprava Baranjske županije, i ove godine uspjeli organizirati jednodnevni boravak u sklopu svojeg usavršavanja znanja hrvatskoga jezika i upoznavanja Republike Hrvatske. Uz kupanje organizirani su i brojni kulturni sadržaji te izleti po Hrvatskom primorje i njegovoj okolini. Boravili su u Dječjem odmaralištu grada Karlovca u Selcu.

POZIVNICA

Hrvatska manjinska samouprava grada Kalače srdačno Vas poziva na **Hrvatski dan** 26. kolovoza 2007.

- 16.00 Posjet Nadbiskupskoj riznici (Kalača, Hunyadijeva br. 2)
- 16.30 Prigodni kulturni program ispred katedrale
- 17.30 Zajedničko moljenje krunice na hrvatskom jeziku u katedrali
- 18.00 Misa na hrvatskom jeziku
- 19.00 Prisjećanje na biskupa Ivana Antunović kod spomen-ploče
- 19.30 Domjenak u podrumu Središnje župe (Kalača, Hunyadijeva br. 9)